

Geçmişı getiren fotoğraf

İbrahim Demirel, Malatya'nın Kürecik nahiyesi Körsüleymanlı köyünde 1941'de başlayan yolculuğunda, fotoğraf çekmeye başladığı altmışların sonundan bu yana Türkiye'yi fotoğraflamayı sürdürüyor. Fotoğraf bir daha yaşanmayacak olanı dondurup koruduğu ve "saptadığı" için, geçmişı bu güne en gerçekçi olarak taşıyan araçtır bir bakıma.

Demirel'in Galerı Sanat Yapım'daki atölyesinde geçirdiğimiz akşamlarda "seksen öncesi"nin fotoğraflarına bakarız sık sık. İnsanların yüzlerindeki umuda takılıp kalırım çoğu zaman. İnanmışlığa, masum çocuksu ahlaka. Anlatır Fotoğrafçı, o yüzlerin öykülerini. Hem içindedir hem de tanıktır Türkiye'nin tarihine. Fotoğrafıyla kendi tarihini birbirinden ayırabilmesini hayranlıkla izlerim. Bir yandan da aslında O ne kadar ayırsa da iç içeliği fark ederim elimde olmadan. Onu, "Allahın bile unuttuğu yoksul bir kürt dağ köyünden" Tatbiki Güzel Sanatlara taşıyanın, kendi donanımının dışında Cumhuriyet'in yapmaya çalıştığı "Çağdaşlaşma" macerası olduğunu anlarım. Yoksul bir halk çocuğunun kentleşme serüvenidir bir bakıma hayatı.

Ama yazının derdi İbrahim Demirel'in serüvenini anlatmak değil, bu sayfada gördüğünüz fotoğraf. Fotoğraf 11 Eylül 2005'te Ankara'da düzenlenen "12 Eylül Mitingi"nde çekildi. Miting sabahı düzenleme komitesinin hazırlıkları sırasında çekilen fotoğraf, en azından bana yarına bakarken, bizi taşıyan geçmişle ilgili düşünmemiz gerektiğini söylüyor. Bir söz oyunu yok burada. Biz mi geçmişı taşıyacağız, geçmiş mi bizi yarına çoğaltacak?

Fotoğraf, hüznölü bir kaybedişı mi imliyor, yenilgileri çoğaltan, yoksa bize tam da böyle yaşamıştık o yüzdendir halimiz mi diyor?

"Geçmişim bir kaya gibi düşüyor içimden,
boşlukta yitirip sesini"

Jozsef Attila, geçmişini taşımaktan vazgeçmeden önce mi yazmıştı bu dizeleri? Yoksa geçmişini kendi hayatını bitirerek bir fotoğraf gibi dondurmayı mı amaçlamıştı? Bu gün

baktığımızda olası karanlığı görmenin hüznü kabulleniliyle lokomotifin önüne çıkmış gibi hissediyoruz.

Peki fotoğraftakiler için yarın ne anlama geliyordu o zamanlar? Yirmibeş yıl sonra otların üzerine yayılmış fotoğraflarını taşıyacak bellekleri bekleyeceklerini hiç akıllarına getirmişler miydi? Bu hayatın kahramanları mı kurbanları mı oldular? Fotoğrafların arasında dolaşan ve taşıyacağı, bu gün de unutulmadığını ona değil kendisine hatırlatmaya çalışacak genç kız, ne düşünüyor? Arkalarda duran ve fotoğraf dizilerindeki yüzlerde arkadaşlarını arayanlar aynı tarihin parçası olarak görüyorlar mı kendilerini?

Hayatımız tıpkı bu yazı gibi tıka basa soru işaretleriyle dolup taşmaya başladı. Biz kimiz, ne yaşadık ve ne yaşamak istiyoruz?

İyimser olanlar karmaşa, kötümser olanlar kargaşa olarak tanımlasalar da Türkiye'nin 2006'ya belirsizlikler içinde "yuvarlanarak" gireceği netleşmeye başladı. Yuvarlanıyor çünkü iktidar savaşının aktörlerinden hiç biri diğerinden daha iyi konumda hissedemiyor kendisini. Havada uçuşan gizli örgütler, cuntalar, darbeciler, iç savaş senaryoları, İran'la savaş, Kuzey Irak'ın işgali, Kıbrıs'ın ilhak edilmesi vs vs, kurguları birbirine eklenip duruyor. Kim ilerici kim çağdaş, kim demokrat kim yurtsever tartışmaları içinden çıkılmaz hale gelmiş durumda.

Demokratikleşmeyi en ileriye götürmek isteyenlerin aynı zamanda ülkeyi en gerici yönetime doğru da sürüklediği kuşusuyla, en laik ve en çağdaş Türkiye için yarı askeri bir darbeyi çıkar yol olarak görenlerin iktidar savaşını izliyoruz. Ve onların arasında kendi geçmişlerinden vaz geçerek etnisitelerini iktidar aracı haline getirenleri.

İktidar kavgasının rakiplerinin birbirlerine vurmaya çalışırken bile "bize" vurdukları zamanlardayız. Sahi biz kimiz? Yarın için ne yapacağız?